

LŐRINCZ GYÖRGY
Te vagy a legszebb...

– Ma arra ébredtem, meghaltam.
 – Ezzel ne játssz. Álmodtál?
 – Nem. Erre ébredtem.
 – Tudod, mit beszélsz? Hisz Te is tudod, nem ébredhettél a halálodra. Ha felébredtél, hát ébren vagy.

Érvelni próbált, de a felesége szavaitól megborzonzott. Didergős, jeges félelem rebent át a szívéből az agysejtjeiig. Majd marokra fogta a mellkasát.

– Okos vagy, mint mindig – suttogta alig hallhatóan a felesége.

– Így születtem – próbált kedélyeskedni ő is.

– Te azt is tudod, hogy én mire ébredek – folytatta erős mimikával a felesége. – A képzeleted s a rálátásod határtalan.

A torkából jött a hang. A torka mélyéről.

– Én azt tudom, hogy mire nem ébredhetsz – válaszolta letörten. – Az életre ébredtél, érted?

Megnyomta jól a mondat végét, hogy a felesége, bár hallani hallott, valóban értsen belőle. Értse: többet jelent a szó, mint egy mondat végét. Súlya, zöngése, holdudvara, reményt adó belső tartalma van a szónak.

A felesége oldott kék szemének medre megtelt könnyel. Az utóbbi időben sokszor és nagyon könnyen megtelt könnyel. A szívéből sírt, szemének titkos könnycsatornája onnan fakadt, s egyszerre dúsan pergő fekete könnyé vált a sok fájdalom. Bár az is lehet, hogy a remény után sarjadó vágy párasította fényesre. Azóta a másik halál óta nem beszélték a halálról. Külön-külön, önmagukban igen – együtt, közösen nem. Az életük csöndes, szinte önmagába dermedt, észrevétlen élet volt. A zúgó, zajos, színes, sziporkázó élet valahogy elment mellettük. De nem is hiányzott. És valószínű, ez volt az egyik kapocs, amely összetartotta őket. Hogy nem hiányoztak soha mások. Egymásnak ketten is elegen voltak. Most mégis azt mondta:

– Meg foglak örizni, vigyázni fogok Rád, szükségem van, Te is tudod! – Majd azzal folytatta: – A világon a legfontosabb vagy nekem, a saját életemnél is fontosabb a Te életed!

Komolyan mondta, amit mondott. Nem vigasztalásnak szánta, ezt mindig is így képzelte el. Abban

a közösségben, amelyben felnőtt, amelyhez tartozott, amelyhez tartozónak vallotta magát, az asszonyok többnyire eltemették a férjeiket, aztán még éltek öt-tíz-tizenöt évet. Ritkán történt másként. A nők egyébként is tudták kezelni a rájuk váró magányt. Simogatni a csendet. És ha tagadták is, ezzel a tudattal éltek. Erre készültek apró kislánykoruk óta, ezt látták, ezt tapasztalták egész korábbi életükben. A nagy, erős férfiak meg arra, hogy eltemetik őket. Mert ez az élet rendje. A tömbházban, ahol élt, egyetlen özvegy férfi sem volt, de volt hét-nyolc özvegyasszony. Szinte minden emeleten kettő-három.

– Isten vagy Te – mondta a felesége.

– Nem vagyok isten, bár szeretnék az lenni – mondta. – Akkor este elmennénk valahová egy vendéglőbe, ahol zene is van, s táncolnánk egyet.

– Ezt csináltuk egész életünkben...

– Tudom, hogy nem ezt tettük, de ha teljesülne, amit kívánok, akkor már csak ezt tennék. Itt az ideje annak is.

– Csak, hogy tudjam: az egész későbbi életünkben? – kérdezte a felesége.

– Igen – válaszolta.

Majd a felesége hozzáfűzte:

– Csak azért, hogy az időmet hogy osszam be.

– Egész későbbi életünkben.

– Hát akkor most már csak tényleg ez hiányzik – mondta a felesége. – Ez a tánc.

A felesége egykor egy hegyek közé ékelt kis, télen többnyire néptelen fürdőhelyen nőtt fel, ahol erdész volt az apja, s ahol a hosszú téli estéken nem jártak el sehová. A család tagjai egymásért éltek. A férj, feleség s a gyermekek voltak a szentháromság.

– Mindig tudtam, hogy van valami fenséges benned... Csak azt nem tudtam, hogy mi...

– Most már tudod!

A nagyszobában voltak. Mind a négy szoba kapott nevet, amelyek többnyire az első festés színét örítették – a nagyszoba kivételével. Ez a nagyság bélyegét bitorolta, s a „felesége” szobája volt.

Az ágy szélére ült:

– Ne sírj – mondta, s a keze után nyúlt, ahol az átlátszóvá vált fehér bőrén már virítottak a kék erek.

Megfogta a hűvös, könnyű csontozatú kezét, törékenynek tűnt, félt, hogy már csak a simogatással is összeroppantja.

Ekkor már szinte mindenkit eltemetett.

Először az apját – most közel tíz évvel volt idősebb, mint halálakor az apja: aztán az anyósát, majd

az apósát, az anyját, s legutoljára a fiát. A kisebbiket. A halál beköltözött az életükbe, ott lustálkodott, tepszkeskedett, mintha máshol nem lett volna keresnivalója: éltek és temettek. Csak most már ketten maradtak idehaza. A nagyfia külföldön élt.

Amikor az orvos, aki barátjuk volt, kimondta a hárombetűs szót, nem nézett a szemébe. Repdesett a szembogara összevissza. Először a földre nézett, mintha csak egy kallódó porszemet keresne, aztán kiröppentette az ablakon át, és röptette, röptette. Azt hitte, összeomlik körötte minden. Minden!

Az asszonya – most már teljesen fehér hajjal – a paplant a fél vállára terítve, fél könyökre támaszkodva feküdt.

Már nem sírt.

Furcsa volt így fiús, rövidre nyírt fehér hajjal. Előző nap ugyanis, talán megunva a hosszú, tarkás hajkoronáját, fodrászt hívatott, s levágatta festett, hosszú, fakó tincseit.

– Jó lesz már így is nekem – mondta, amikor nagy bajjal-gonddal otthon megmosták a fejét, s a fodrásznő elment.

Nem fejezte be a mondatot. De a „már” szócska ott lebegett a levegőben, és sokat sejtetett.

Most, miután a „halálára ébredt”, rövidre nyírt, fiús hajjal, riadt szemekkel feküdt. Az arca beesett volt és sovány. Amióta a kórházból hazajöttek, nem javult az állapota. A fia, mert most már nem volt jelentősége a „nagy” szónak – lásd nagyfia –, s a menyene nem is akarta őket hazaengedni. De a felesége, ahogy kiléptek az onkológia kapuján, miközben a fia elment a kocsiórt, azt mondta:

– Úgy készülj, hogy reggel megyünk haza!

– Hová? Udvarhelyre?

– Oda. Haza!

– Állni sem tudsz, Te komolyan beszélsz?

– A kocsiban nem kell állnom.

– Megsérted a gyermekeinket is – mondta.

– Nem sértem meg, mert Ágika már tudja!

Szerette a menyét. De makacs volt, mint mindig. Ragaszkodott a döntéséhez.

Nézte a feleségét, úgy, mintha nem is nézné: hát, igen. Az arccsontjai kiálltak az arcából, az orra elvékonyodott, a szeme gödre beesett, húsos ajkai elfogytak. Csak a szőke bőre volt – ha kissé sápadtan is – a régi. Mert selymes, puha, bársonyos szőke bőre volt a feleségének, és nagy, csodás, kontyba rakott hajkoronája. Fiatalon. Az ujjai még most is őrzik bőrének érintését, egykori tapintásainak érzetét.

Az egyik lába kilógott a paplan alól. És ez majdnem kacagásra ingerelte. Mert nagy lábfeje és hosszú lábujjai voltak a feleségének. Sokszor elmondta: nyolc-éves korára már teljesen kifejlődött a lábfeje, a többi testrésze nem, és úgy járt-kelt vele, mintha nem is az övé volna. Külön szóbeszéd volt a családjában is a járása. Caplatott – ahogy az apja mondta. És huszonnyolc éves korára teljesen fehér lett a haja. Akár az anyjának. Egy reggel arra ébredt, hogy nem a felesége, egy fehér hajú nő fekszik mellette. Megriadt, elcsodálkozott, mozdulni se mert, aztán az első izgalma után felismerte a felesége lélegzetének ritmusát. Teljesen megöszült azon az éjszakán. Igen, fiatalkorában dús, göndör, kontyba rakott haja volt.

Most fiús, rövid haja ezüstbe öntve fénylett.

Lüktetett, feszült észrevétlenül is a csend fölöttük.

Őt nem adom ingyen, Uram! – gondolta. Meg fogok harcolni érte. Mindent vihetsz, a saját életemet is, de őt nem veheted el tőlem!

Miután a kisebbik fiuk balesetben meghalt, megváltozott az életük. Öt év óta egyértelmű lett, hogy a csendet, ha neszezik, nem töri meg más, csak a bútorok nesze, vagy a másik életének megannyi rezdülése. Bolyhos, puha csönd fogta keretbe az életüket. A semmi vizén úsztak, miközben tudták, egymásért vannak. Egymás nélkül – az egymásba kapaszkodó életükön túl – nincs semmi idehaza. Közel ötven éve éltek együtt, a tekintet villanásából is értették egymást. Az öregség külön jutalma, akik megérik: emlékeik vannak. El tudnak merülni bennük, sétálnak fel-le az emlékeikben, szemelgetik. Egy párhuzamos világban élnek, tele titkos történetekkel. Kéjelegnek. Titkos, meg sem történt történeteket álmodnak, találnak maguknak.

Eszébe jutott: amióta megnősült, sose mondta el, hogy mennyire szereti a feleségét. Felületesen igen, beszélt erről, de sose tárta fel szeretetének titkos, csak általa ismert mélységeit. Hogy miből tevődik össze ez a szeretet, a tekintet villanásából, elejtett, vagy ki nem mondott szavakból... Talán nem akarta kiszolgáltatni magát? Félt kiszolgáltatni az érzelmeit? Megbecsülésének rejtett összetevőit? Miért hallgatnak erről? Miért is nem mondják el soha a kimondható, örömet szerző szavakat? Miért?

Eszébe jutott az is, amióta megnősült, sosem köszönte meg, hogy őt választotta. Mert választhatott volna mást is. Talán különbet, jobbat is, mint ő! Mit lehet tudni. Egy tanyán ismerkedtek meg, ahol mindketten tanítottak, s még most is előtte van, amikor megérkez-

tek a felesége szülei, hogy elvigyék. Nem akarták, hogy hozzámenjen. Mert abban a faluban, ahol ő született, nem volt közös gazdaság, és sok volt a föld az ottani viszonyok között. Ráadásul egyedüli gyermek volt, tudták s hitték: sosem szakadhat el a szüleitől. A földtől s az állatoktól. És igazuk volt. Abban az időben törvény volt rá, még napszámost sem lehetett fogadni. Ő pedig néha három helyen is dolgozott. És éjszaka, amikor néha „ihlete” volt, írt is. Fölkelt, visszafeküdt. Fölkelt. A gondolatok, amelyek a lehunytt szempillái mögül szómáglyaként fölragyogtak, mire fölkelt, elveszítették a fényüket. Üressé, fénytelenekké vedlettek a szavak. De ahogy visszafeküdt, fölragyogtak újra. Távoli, megfoghatatlan szívárványként. Ezért volt a nagyszoba a felesége szobája. Nem volt könnyű élete mellette.

– Köszönöm, hogy egykor engem választottál – mondta.

Meg is bánta rögtön a szavait. Mert félreérthetővé, kétértelművé váltak, amint kimondta őket.

– Te miről beszélsz? – ámult el a felesége is. – Mikor választottalak én téged?

– Akkor, rég, amikor a szüleid érted jöttök, s el akartak vinni.

– Te bolond vagy – mondta a felesége. Nem mondta ki, amit sejtett, hogyha nem így történik, talán soha nem is lett volna a felesége. Makacs, öntörvényű volt mindig. De a könnyein át megcsillant a szemében egy csöppnyi fény is.

– Mindig készültem, hogy elmondjam ezt...

– És akkor eljött a pillanat?

– Nem, nem – mondta. – Félreéritesz. – Rájött, épp emiatt értheti félre.

Menekült.

– Tudod Te is, hogy a fiunk halálával mennyi szó sűrűsödött belénk. Amit sose mondtunk el, s talán el kellett volna...

– Bolond vagy! – ismételte meg a felesége. Majd hozzáfűzte: – Érzélgős vagy. Megvénültél teljesen.

De, hogy rejtse a saját érzéseit, elérékenyülését, hangja ironikussá vált, majd szinte gúnyosan azt mondta:

– Még várhattál volna ezzel a köszönettel egy-két évet...

Csend lett. S mert tudta, hogy a korábbi szavaival hibát követett el:

– Tudod, miről beszélék – erősködött. – Szándékosan ne értsd félre a szavaim!

Az bántotta őket leginkább, hogy a kisebbik fiuk halála után nem mondták el, amit el kellett volna.

Elérékenyült.

A kisebbik fia halála óta, igen, tudott sírni is. Ült a szobában, egyedül, hogy a felesége ne lássa, és sírt. Vagy beszélgetett a fiával. Kitűnő beszélgetéseket folytatott vele. Olyanokat, amilyent az életében, mert nem készültek a halálra, soha. És lehetett beszélni, mert a halottak nem válaszolnak. Mondhatta a monológjait. Feltette a kérdéseit, s válaszolt is rá. Nagy volt az egyetértés ilyenkor a fia és közte. Elmondta azt is, hol és mikor hibázott a fia. Hol és mikor hibázott ő. Ezt már Marosvásárhelyen elkezdte. És amikor a liftben vitték fel a fiát a műtőbe, s megengedték, hogy beszálljanak melléje, meg volt győződve, hogy hallja is a fia. Csak az orvos nem volt meggyőződve erről.

– Maga nem látja, kivel beszél? – szólta rá. Fialat orvos volt, s már a felesége is feltett néhány épületes kérdést, elveszítette a türelmét. A fiának halántéka fölött ki volt türemkedve az agya. Csak egy gézkötés volt rajta, billegett, ha nyílt vagy csukódott az emeleten az ajtó. És a felesége, amikor meglátta a liftbe belépő orvost, rögtön rátört a kérdéseivel. Az egyik ráadásul az volt:

– Van-e az agyával valami baj, doktor úr? – A doktor ránézett, éles, keskeny, tiszta tekintetű férfi volt, akinek arcát már kezdték beárnyékolni az ilyen okos kérdések:

– Nincs az agyával semmi baja – mondta, s hátat fordított.

Nemcsak a felesége, ő sem hallgatott az orvosra.

– Szorítsd meg az ujjaimat, fiam, ha hallasz – kérte.

S odatette az ujjait a fiának a mellén összekulcsolt kezéhez.

– Nem kell, hogy nagyon szorítsd, csak éppen, hogy érezzem...

A fia nem szorította meg a kezét.

Egy év múlva jött rá, hogy a fia akkor már talán is nem élt.

Csak altatták, amíg majd beszélhetnek a szerveiről.

Ezért akart most beszélni a feleségével. Nem akarta elkövetni azt a hibát, amit a fiával, s majd később a felesége hangjával. Mert a műtét előtti pillanatban jött rá arra, hogy az is lehet, soha többé nem hallja majd a hangját. És nem vette fel, rögzítette soha. Nem tudta kezelni a telefonját. Igen, a véges időben végtelen nemtörődéssel éltek, nem gondolta soha, hogy sor kerülhet erre is. Ezt viszont nem tudta megbocsájtani, azóta sem... Épp ezért is akart beszélni. Elmondani mindent, amit sosem mondott el.

Hogy idősödvén egyre jobban megszerette. Ahogy öregedett, egyre beláthatóbbá vált az eltelt élet, egyre tisztábban látta az életük mélységeit és csúcseit, fedezte fel feleségének rejtett értékeit. Igen, a felesége életét is ugyanazok az értékek határozták meg, mint az övéit. Azok szerint élt, ahogy és amióta megismerte. És ezek az értékek nem változtak meg, még a veszekedéseik ellenére sem. Tudta, tudták, hogy van egy határ, egy pont, amelyen túl nem léphet a képzelet. Nem voltak torzított, hazug vádak az életükben, még a veszekedések érdekében sem. Igazságok voltak, de igaztalan sértések nem.

Szépnek látta a feleségét.

A forradás mély nyoma vörös csíkként szelte át a nyakát. És fénylettek a sugarazás sötétbarnái is. Apró, tüskésre vágott hajának ezüstbe fonódó ragyogásával fiatalosnak látta a feleségét. S tudta, hogy ettől a pillanattól van egy pár soha ki nem mondható igazság az életükben. A hangját talán nem fogja hal-

lani soha, s hangosan beszélni sem. Nem érzi az illatokat, a szagokat sem. Ránézett, fölillant, ahogy tapogva, apró léptekkel csoszogva megy.

– Szép vagy! – mondta.

A felesége lányos-szégyenlősen összekucorodott az ágyban, összefutottak rosszállóan a homlokán a ráncok is, de felcsillant szemében a fény is.

Megismételte.

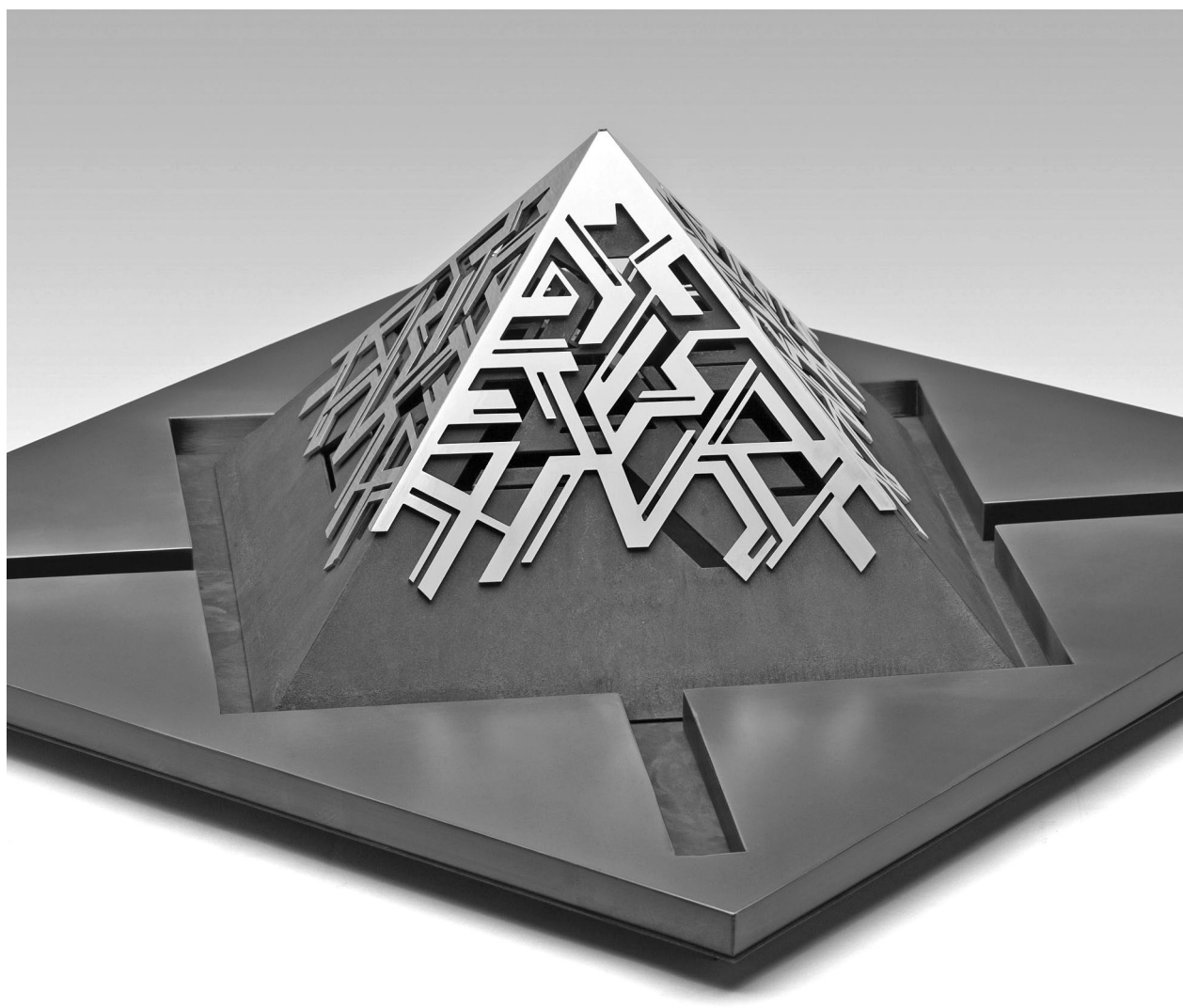
Majd hozzáfűzte azt is:

– Te vagy a legszebb...

Nem udvariasságból beszélt, szeretetből. És így is látta. A titkok titka a szeretet, ha nem mondjuk ki.

A felesége akaratlanul a nyakán lévő kötésre tette a kezét. Mintha csak figyelmeztetni akarná a nyakát körülölelő fáslira s a zölden csillogó kanülre. Váratlan köhögésroham tört rá. A felesége, ahogy megszokta hajdan, a szájához tette a kezét. Aztán szégyenlősen legyintett, gézt vett, s a nyakára tette.

– Azzal együtt is – mondta.

Piramis (2013)